Prace Państwowego Muzeum Zoologicznego. — Odbitka.
Annales Musei Zoologici Polonici. — Editio separ.
T. VIII. 1. XI. 1929. Zesz 1.

JANUSZ DOMANIEWSKI

† JAN SZTOLCMAN

1854—1928

WARSZAWA
NAKŁADEM PAŃSTWOWEGO MUZEUM ZOOLOGICZNEGO.
1929

W sprawach dotyczących wymiany wydawnictw zwracać się należy do kustosza Dra T. Jaczewskiego.

(Pour ce qui concerne l'échange de publications s'adresser au conservateur Dr. T. Jaczewski).

Za treść naukową artykułów odpowiedzialni są autorowie.

Adres Redakcji: Państwowe Muzeum Zoologiczne.
Warszawa, Krakowskie-Przedmieście 26—28.

Druk. i Lit. p. f. „JAN COTTY" w Warszawie, Kapucyńska 7.

Tab. II.

Jan Sztolcman

† JAN SZTOLCMAN
1854—1928

par
JANUSZ DOMANIEWSKI

(Pl. II).

Jan Sztolcman est né à Varsovie en 1854. Tout enfant encore, il cultivait l'envie invincible de voyager, de vivre des entreprises hardies et glorieuses. Sa lecture bienaimée était celle des livres de Mayne-Read, de Verne et d'Aymard. Sa psychologie s'est développée sous l'influence de cette lecture. Ce sont ces livres, dans lesquels il faut chercher la source de l'activité future de Sztolcman, comme voyageur-explorateur et comme naturaliste-savant.

Entendons ce que dit Sztolcman, lui-même, sur le sujet de sa jeunesse et de ses études universitaires.

„J'ai commencé mes études scientifiques en 1872 à l'Université de Varsovie. Mon but principal était d'étudier les sciences naturelles, comme celles qui correspondaient pour le mieux à mes intentions. Bientôt s'est présentée l'occasion de faire la connaissance de Mr Taczanowski, conservateur — à cette époque-là — du Musée de Zoologie à Varsovie. Je suis devenu l'hôte quotidien de Mr Taczanowski; puis, j'ai remplis le rôle de son collaborateur à l'arrangement des collections entomologiques; j'y passais également tous les moments qui me restaient libres en dehors de la dite occupation et des leçons; entre temps je m'occupais — avec un zèle spécial — aussi de l'art d'empailler les oiseaux, en supposant d'avance toute son utilité pour mes travaux à l'avenir.

Au laboratoire de Taczanowski se concentraient à cette époque-là les études sur les résultats des recherches de tous les voyageurs-explorateurs polonais, contemporains, comme par exemple:—de notre explorateur, bien connu, Konstanty Jelski, qui s'occupait (son voyage en la Guyane Française, qui durait cinq années, étant achevé) de l'exploration du Pérou Central,—exploration, dont les résultats ont été si remarquables;—de trois autres courageux explorateurs: — Dr. Benedykt Dybowski, — plus tard professeur à l'Université de Lwów, et de ses deux collègues, Wiktor Godlewski et Michał Jankowski, qui exécutaient à la même époque leurs explorations—avec autant de profit — en Sibérie, en s'avançant au delà de l'Amour, et envoyaient de temps à autre au Musée de Varsovie de précieuses collections zoologiques; — Jan Kubary, Varsovien, qui séjournait à cette époque dans les îles Carolines; le dernier, tout en expédiant ses collections au Musée Godeffroy à Hambourg, était tout le temps en relations de lettres avec Taczanowski.

Le laboratoire de notre conservateur servait en outre de point de concentration à tous les voyageurs-explorateurs visitant Varsovie. C'est là-bas, que j'ai fait la connaissance des deux comtes Branicki (Konstanty et Aleksander), dont les explorations de l'Afrique du Nord, de l'Asie Mineure et du Caucase ont fourni pas mal de collections au Musée de Varsovie; puis j'ai eu l'occasion—également chez Taczanowski—de faire la connaissance de l'éminent explorateur de l'Asie Centrale, du colonel — à cette époque — et, puis, général Przewalski, qui venait, justement, de rentrer de son premier voyage dans le Thibet du Nord.

Il n'est donc pas étonnant, si mon envie ardente des voyages se développait dans cette atmosphère exotique, qui m'entourait, toujours davantage. Seule, la vue d'un explorateur évoquait en moi de l'enchantement et, je le reconnais, aussi de la jalousie. En le regardant, je m'efforçais de lire sur son visage toute l'accumulation possible des impressions, qu'il aurait pu avoir vécues durant ses explorations; j'y cherchais des traces des brûlures produites par le soleil tropical, — tout comme si j'avais pu sentir la chaleur de ses rayons sur moi-même! L'arrivée de chaque nouvelle collection représentait pour moi une fête exceptionnelle:

nous ouvrions fiévreusement les caisses, nous débarrassions aussi fiévreusement les objets isolés du papier les enveloppant! C'était donc une partie minuscule de la nature tropicale, enlevée aux bois vierges et — comme telle — elle exhalait, pour moi, un charme indicible. Même les odeurs émanant du camphre, du savon arsenical, de l'alcool produisaient sur mon odorat la sensation de parfums; j'aurais dit, que moi-même, j'aspirais l'air de la Cordillère, des forêts de l'Amazone!" [1])

L'envie ardente des voyages arrive chez le jeune explorateur à ce moment-là à son point culminant. Il écrit à ce propos: — „j'ai senti à ce moment-là que, si les circonstances inconnues ne me secondaient pas, j'irais quand-même, peu m'importe, si je devais réaliser ainsi mon ancien plan aventurier" [2]). Mais cela ne fut pas nécessaire. K. Jelski, qui, subventionné par le comte Branicki, avait entrepris l'exploration de l'Amérique du Sud au profit du Musée de Zoologie à Varsovie, s'était mis—en 1874—au service du gouvernement du Pérou. Il fallait donc remplacer Jelski. Ainsi, le comte Konstanty Branicki et Wł. Taczanowski ont proposé à Sztolcman de se rendre au Pérou. Sztolcman accepta cette proposition sans aucune hésitation. Cette décision était une brèche dans sa vie.

En 1875 Sztolcman débarque en Amérique pour la première fois. Il y entreprend — d'abord en collaboration avec Jelski — l'exploration des alentours de Chimbote, de Tumbez et de Lechugal; puis il explore les mêmes régions tout seul; ensuite il quitte la côte maritime et se dirige vers l'intérieur de la Cordillère et y procède à l'exploration de la vallée du Marañon et de la Huallaga. Il se dévoue complètement au travail et — grâce à sa résistance extraordinaire digne de la plus grande admiration — il obtient toute une série d'acquisitions importantes pour la science. En 1881, fatigué, Sztolcman retourne dans son pays; mais — après un court repos — il entreprend un autre voyage, en compagnie de J. Siemiradzki, actuellement professeur à l'Université de Lwów. Cette fois-ci, Sztolcman se dirige vers l'Equateur, où il exécute ses explorations entre 1882 et 1883.

---

[1]) J. Sztolcman. Peru, Wspomnienia z podróży. Warszawa, 1912. T. I, p. 1—2.

[2]) Loc. cit. p. 2.

Les résultats des explorations de Sztolcman ont été étudiés par de nombreux savants, dont je vais citer les noms: Peters, Thomas, Sclater, Salvin, Godman, Cabanis, Taczanowski, Berlepsch, Ridgway, Günther, Steindachner, Solski, les frères Oberthür, Sznabl, Dziedzicki, Bolivar, Wrześniowski, Thorell, Lubomirski, Grube, Rostafiński et Janczewski. Les matériaux recuellis par Sztolcman ne sont pas encore étudiés dans leur entier.

En 1884 Sztolcman retourne en pays et en 1887 il occupe le poste de directeur du Musée Branicki. Il y reste employé jusqu'au moment, où le comte Ksawery Branicki fait don de son Musée à l'Etat Polonais.

Comme directeur du Musée Branicki, Sztolcman entreprend en 1901 encore une expédition exotique en compagnie de Józef Potocki, — l'expedition du Soudan. En 1919, dès que le Musée Zoologique Polonais a été organisé, Sztolcman devint son vice-directeur. Il meurt sur ce dernier poste.

La silhouette de Sztolcman, comme savant indépendant, se dessine dejà vers 1880. Grâce à ses premiers travaux, il apparaît depuis le premier moment comme un savant sérieux, mûr et doué d'un ésprit scientifique très nettement critique.

Après ces premiers travaux il en apparaît toute une série d'autres, qui ont été publiés en Pologne, en Angleterre, en France et en Russie. Il ne cède pas avec l'âge; au contraire, dans la Pologne ressuscitée il retrouve en lui de nouvelles forces et il travaille avec une énergie redoublée jusqu'à ses derniers jours.

Conformement au genre de ses travaux, Sztolcman est un esprit systématique par excellence; le gros de ses travaux est consacré à la systématique des oiseaux. C'est au moins le genre de travail, auquel il est resté fidèle pendant toute sa vie. Sztolcman étudiait, principalement, la faune neo-tropicale, dont il était l'eminent connaisseur. Tant qu'il entreprenait — dans la première période de sa vie — des expéditions dans les grandes forêts vierges et dans les montagnes, en personne, autant — dans la seconde période de sa vie — il se consacrait, essentiellement, à l'étude des collections de J. Kalinowski, T. Chrostowski et T. Jaczewski, — des collections provenant de l'Amerique du Sud, puis — des collections de T. Barey,

provenant de l'Asie Centrale, et, enfin, de ses propres collections et de celles du comte B. Tyszkiewicz provenant du Soudan. Il reprenait également l'étude des collections plus anciennes, apportées par lui-même et par Jelski, dans le but de les soumettre à la révision.

Sztolcman collaborait volontiers avec les autres. Dans la première période de ses études scientifiques il publiait plusieurs travaux en collaboration avec le comte H. Berlepsch et — bien plus tard — avec le soussigné. Il a décrit en tout, lui seul et avec ses collaborateurs, plus de cent cinquante espèces et sous-espèces nouvelles d'oiseaux. Voici la liste de ces espèces:

Crypturus obsoletus chirimotanus Sztolcm.
Crypturus obsoletus ochraceiventris Sztolcm.
Nothoprocta oustaleti Sztolcm.
Nothoprocta kalinowskii Berl. & Sztolcm.
Nothoprocta maculosa peruviana Berl. & Sztolcm.
Podiceps taczanowskii Berl. & Sztolcm.
Podiceps callipareus juninensis Berl. & Sztolcm.
Tigrisoma salmoni brevirostre Sztolcm.
Theristicus branickii Berl. & Sztolcm.
Cathartes occipitalis Sztolcm.
Penelope sclateri plumosa Berl. & Sztolcm.
Perdix daurica turcomana Sztolcm.
Eurypyga major meridionalis Berl. & Sztolcm.
Pardirallus nigricans macropus Sztolcm.
Rallus nigricans humilis Berl. & Sztolcm.
Creciscus viridis subrufescens Berl. & Sztolcm.
Belonopterus cayanensis intermedius Sztolcm.
Columba rufina occidentalis Sztolcm.
Leptotila ochroptera kalinowskii Sztolcm.
Osculatia rothschildi Sztolcm.
Grotophaga major ivahensis Sztolcm.
Centropus superciliosus niloticus Sztolcm.
Ara maracana serrana Sztolcm.
Leptosittaca branickii Berl. & Sztolcm.
Otus choliba maximus Sztolcm.
Speotyto cunicularia juninensis Berl. & Sztolcmn.
Speotyto cunicularia nanodes Berl. & Sztolcm.

Macropsalis lyra peruana Berl. & Sztolcm.
Macropsalis kalinowskii Berl. & Sztolcm.
Micropus andecola parvulus Berl. & Sztolcm.
Phaetornis rufigaster longipennis Berl. & Sztolcm.
Eutoxeres condaminei gracilis Berl. & Sztolcm.
Phaiolaima rubinoides annae Sztolcm.
Lampropygia columbiana obscura Berl. & Sztolcm.
Lafresneya saul rectirostris Berl. & Sztolcm.
Vestipedes domaniewskii Sztolcm.
Spathura annae Berl. & Sztolcm.
Phlogophilus harterti Berl. & Sztolcm.
Klais guimeti pallidiventris Sztolcm.
Prionirhynchus platyrhynchus pyrrholaemus Berl. & Sztolcm.
Momotus aequatorialis chlorolaemus Berl. & Sztolcm.
Ecchaunornsis chacura uncirostris Sztolcm.
Malacoptila fulvigularis melanopogon Berl. & Sztolcm.
Chloronerpes chrysogaster Berl. & Sztolcm.
Dendrobates malherbei pectoralis Berl. & Sztolcm.
Dendrobates valdizani Berl. & Sztolcm.
Scytalopus macropus Berl. & Sztolcm.
Conophophaga ardesiaca saturata Berl. & Sztolcm.
Conophophaga castaneiceps brunneinucha Berl. & Sztolcm.
Batara chrostowskii Sztolcm.
Mackenzianna severa lanulata Sztolcm.
Hypoedaleus guttatus apucaranae Sztolcm.
Thamnophilus melanurus debilis Berl & Sztolm.
Thamnophilus variegacticeps Berl. & Sztolcm.
Myrmelastes kulczyńskii Doman. & Sztolcm.
Dysithamnus dubius Berl. & Sztolcm.
Erionotus punctatus magnirostris Doman. & Sztolcm.
Thamnophilus punctatus sclateri Sztolcm.
Myrmotherula longicauda Berl. & Sztolcm.
Myrmotherula sororia Berl. & Sztolcm.
Drymophila caudata occidentalis Doman. & Sztolcm.
Drymophila caudata peruviana Doman. & Sztolcm.
Pyriglena leuconota hellmayri Sztolcm. & Doman.
Pyriglena leuconota marcapatensis Sztolcm. & Doman.
Myrmeciza spodiogastra Berl. & Sztolcm.
Chamaeza brevicauda berlepschi Sztolcm.

Grallaria sororia Berl. & Sztolcm.
Grallaria ruficapilla taczanowskii Doman. & Sztolcm.
Grallaria rufula saturata Doman. & Sztolcm.
Grallaria rufula obscura Berl. & Sztolcm.
Geositta peruviana rostrata Sztolcm.
Geositta fortis Berl. & Sztolcm.
Cinclodes taczanowskii Berl. & Sztolcm.
Synallaxis gularis rufiventris Berl. & Sztolcm.
Synallaxis curtata debilis Berl. & Sztolcm.
Cranioleuca obsoleta siemiradzkii Sztolcm.
Siptornis marayniocensis Berl. & Sztolcm.
Siptornis punensis Berl. & Sztolcm.
Siptornis taczanowskii Berl. & Sztolcm.
Xenoctistes rufosuperciliatus squamiger Sztolcm.
Xenicopsoides montanus jelskii Sztolcm.
Philidor euophrys Berl. & Sztolcm.
Xiphocolaptes albicollis macrourus Sztolcm.
Xiphocolaptes phaeophygus Berl. & Sztolcm.
Campylorhamphus trochilirostris zarumillanus Sztolcm.
Campylorhamphus procurvoides brasilianus Sztolcm.
Drymornis bridgesi meridionalis Sztolcm.
Taenioptera cineraea hypospodia Sztolcm.
Ochtoeca jelskii spodionota Berl. & Sztolcm.
Muscisaxicola maculirostris rufescens Berl. & Sztolcm.
Euscarthmus striaticollis griseostriatus Sztolcm.
Euscarthmus gularis bertonii Sztolcm.
Caenotriccus ruficeps hapalopteryx Berl. & Sztolcm.
Lophotriccus squamicristatus hopochlorus Berl. & Sztolcm.
Orchillus albiventris Berl. & Sztolcm.
Phylloscartes ventralis longicauda Sztolcm.
Hapalocercus meloryphus fulvicepsoides Sztolcm.
Cyanotis rubrigastra alticola Berl. & Sztolcm.
Pipromorpha turi turi Sztolcm.
Pipromorpha turi maynana Sztolcm.
Tyrannicus frontalis Berl. & Sztolcm.
Myiozetetes similis connivens Berl & Sztolcm.
Myiobius naevius saturatus Berl. & Sztolcm.
Pyrocephalus rubineus heterurus Berl. & Sztolcm.
Empidochanes poecilurus peruanus Berl. & Sztolcm.

Mitrephanes olivaceus Berl. & Sztolcm.
Sayornis cineracea angustirostris Berl. & Sztolcm.
Myiarchus tyrannulus czakii Sztolcm.
Empidonomus minor Sztolcm.
Empidonomus jelskii Sztolcm.
Pipra comata Berl. & Sztolcm.
Tityra semifasciata fortis Berl. & Sztolcm.
Troglodytes musculus puna Berl. & Sztolcm.
Troglodytes solstitialis macrourus Berl. & Sztolcm.
Platycichla flavipes major Sztolcm.
Turdus phaeppygus spodiolaemus Berl. & Sztolcm.
Sylvia margelanica Sztolcm.
Cyclarhis jaczewskii Sztolcm.
Dendroica aestiva mercedes Sztolcm. & Doman.
Geothlypis canicapilla assimilis Berl. & Sztolcm.
Basileuterus luteoviridis signatus Berl. & Sztolcm.
Basileuterus mesoleucus guayrrae Sztolcm.
Basileuterus uropygialis poliothrix Berl. & Sztolcm.
Catamblyrhynchus diadema citrinifrons Berl. & Sztolcm.
Cyanocompsa cyanea pallida Sztolcm.
Oryzoborus polińskii Sztolcm.
Saltator immaculatus Berl. & Sztolcm.
Spinus ictericus peruanus Berl. & Sztolcm.
Spinus olivaceus Berl. & Sztolcm.
Sialis paranensis Sztolcm.
Poospiza wagneri Sztolcm.
Pseudochloris sharpei Berl. & Sztolcm.
Phrygilus chloronotus Berl. & Sztolcm.
Buarremon poliophrys Berl. & Sztolcm.
Pogonospiza mystacalis brunneiceps Berl. & Sztolcm.
Diglossopis caerulescens pallida Berl. & Sztolcm.
Conirostrum cinereum littorale Berl. & Sztolcm.
Dacnis cayana glaucogularis Berl. & Sztolcm.
Chlorophanes pulcherrima stigmatura Berl. & Sztolcm.
Euphonia laniirostris peruviana Berl. & Sztolcm.
Hypophaea chalybea caerulescens Sztolcm.
Chlorochrysa hedwigae Berl. & Sztolcm.
Calliste xanthogastra rostrata Berl. & Sztolcm.
Calospiza argentea fulvigula Berl. & Sztolcm.

Buthraupis cucullata saturata Berl. & Sztolcm.
Buthraupis cucullata cyanonota Berl. & Sztolcm.
Buthraupis cucullata intermedia Berl. & Sztolcm.
Dubusia stictocephala Berl. & Sztolcm.
Tanagra coelestis major Berl. & Sztolcm.
Rhamphocelus jacapa connectens Berl. & Sztolcm.
Pyranga testacea tschudii Berl. & Sztolcm.
Tachyphonus coronatus pallidior Sztolcm.
Hemithraupis guira huambina Sztolcm.
Thlypopsis ornata macropteryx Berl. & Sztolcm.
Hemispingus castaneicollis chapmani Sztolcm. & Doman.
Hemispingus melanotis stresemanni Sztolcm. & Doman.
Cassidix oryzivora limitis Sztolcm.
Molothrus occidentalis Berl. & Sztolcm.
Molothrus bonariensis melanogyna Sztolcm.
Dives kalinowskii Berl. & Sztolcm.

Il faut ajouter, qu'on a dédié à Sztolcman — en respectant ainsi son mérite scientifique — toute une série de nouvelles espèces des animaux, que l'on a décrites, — entre autres les suivantes: *Colaptes stolzmanni*, *Catharus dryas sztolcmani*, *Sitta europaea sztolcmani*, *Phoenicothraupis stolzmanni*, *Urothraupis stolzmanni*, *Oreotrochilus stolzmanni*, *Eleaenia obscura stolzmani*, *Papilio glaucolaus sztolcmani*, *Mustela stolzmanni*, *Hydrometra sztolcmani*, *Nenia sztolcmani*, *Campylaea sztolcmani* et autres.

Mais Sztolcman ne travaillait pas exclusivement dans le domaine de la systématique des animaux. Doué d'un esprit exceptionnellement sensible aux impressions, tout jeune encore, il ne demeurait pas passif vis-à-vis d'autres problèmes se rependant dans la science. A l'époque, par exemple, de l'épanouissement le plus intense de la théorie de Darwin, Sztolcman prenait part à la discussion européenne au sujet de problèmes de la Nature, plus généraux et sa voix ne restait pas inentendue. A ce propos il faut citer ici son travail intitulé: „Quelques remarques sur le dimorphisme sexuel“ [1]. En ce qui concerne les problèmes scientifiques, auxquels Sztolcman prenait intérêt, ce dernier se répandait même au delà de la zoologie, car dans son avoir

[1]) Proc. Zool. Soc. London. 1885.

scientifique se trouve aussi une publication du domaine de la géographie morphologique.

Grâce à son don d'observation exceptionnellement développé, S z t o l c m a n a pu amasser des matériaux énormes du domaine des habitudes des animaux. Ses observations de ce genre concernant l'Amérique du Sud pouvaint être quelque fois des révélations dans la science. En ce qui concerne les mérites de Sztolcman dans cette direction, il a eu peu des successeurs qui auraient pu le distancer ou lui être égaux. La plus grande partie des observations de ce genre a été publiée dans la grande monographie des oiseaux du Pérou, écrite par T a c z a n o w s k i („Ornithologie du Pérou"). Les observations en question y sont citées en petits caractères en forme d'annotations signées par S z t o l c m a n, lui-même. L'avant-propos dans cette publication a été écrit également par S z t o l c m a n.

Dans les dernières années de sa vie S z t o l c m a n s'intéressait aussi particulièrement au bison d'Europe, sans interrompre, du reste, ses études sur l'ornithologie. Comme résultat de ses recherches a paru la monographie du bison d'Europe, publiée en 1924. Outre ce travail il ne faut pas oublier non plus que c'est justement á la suite de l'éminente iniciative de S z t o l c m a n qu'a été fondée en 1923 la „Ligue Internationale pour la protection du bison d'Europe", laquelle développe déja si heureusement son action bienfaisante.

Les résultats des expéditions exploratives de S z t o l c m a n ont été publiés non seulement dans les travaux strictement scientifiques. Ebloui par la beauté de la nature tropicale et les conditions de vie de l'homme, S z t o l c m a n s'impressionne — avec son âme si sensible — de toutes les manifestations de la Nature. Il observe tout, il prend tout en considération, car il n'appartenait pas à ce type de savant, qui—en dehors de sa spécialité — ne voit absolument rien de ce qui se passe autour de lui.

Ainsi, de retour du Soudan, S z t o l c m a n écrit ses souvenirs de voyage, intitulés: „Aux bords du Nil Bleu"[1]); mais le résultat le plus important de ses observations universelles, de ses réflexions et de tout ce qu'il a vécu aux pays étrangers, se trouve enfermé dans son livre capital sur le Pérou, écrit également en

[1]) Nad Nilem Niebieskim. Warszawa. 1902.

forme de souvenirs de voyage[1]). Cet ouvrage étendu, écrit il y a quarante ans, n'a rien perdu jusqu'à aujourd'hui, ni de sa valeur, ni de son actualité. Cela peut nous servir, d'un côté, de preuve que l'état de choses a Pérou n'a pas subi de changements considérables, mais, de l'autre côté, cela nous démontre le don exceptionnel de pénétrer dans la question à étudier, le don spécial d'observation et le haut degré de l'intelligence de ce voyageur-explorateur que fut Sztolcman, dont les souvenirs de voyage représentent durant plusieurs dizaines d'années une source excellente d'informations sur le pays en question! La meilleure confirmation de ce, que nons venons de dire, représente le fait, que le gouvernement du Pérou va justement procéder à la publication de cet ouvrage de Sztolcman en espagnol, comme d'un livre fondamental qui amène le lecteur à la connaissance du pays.

C'est une distinction honorifique, en effet, à côté de plusieurs autres, offertes à Sztolcman par différentes institutions scientifiques aussi bien en Pologne, qu'à l'étranger, et dont je vais citer ici quelques exemples: il était membre de la Commission Physiographique et Géographique à l'Académie Polonaise des Sciences, — membre d'honneur de la Societé du Musée de Tatry, — membre correspondant de la Société des Naturalistes et des Géographes à Moscou, — membre correspondant de „Zoological Society of London" et de plusieurs autres.

Si l'on pense à la littérature populaire, que Sztolcman nous a laissée, il faut avant tout noter, qu'elle est écrite dans une belle langue polonaise et, puis, qu'elle est lumineuse et très abondante. Des centaines de publications, dispersées dans différents périodiques ayant rapport aux sciences naturelles, ou à la chasse, constituent la meilleure preuve de l'activité de Sztolcman dans cette direction.

Pour compléter la caractéristique des l'acquis scientifique, si important, de Sztolcman, de même que — de ses mérites à l'égard de la patrie, il nous reste à en citer encore un. A côté de la science, Sztolcman aimait par-dessus tout la chasse. Il était chasseur de grand style et de grande culture; et il a énormément mérité de la chasse polonaise. Il était le

[1]) Peru. Wspomnienia z podróży. 2 vol. Warszawa. 1912.

fondateur et le redacteur — jusqu'à sa mort — du journal „Łowiec Polski" („Chasseur polonais"), il était le fondateur de la „Société Cynégétique de Pologne", où il servait toujours de pionnier ardent dans toutes les entreprises culturelles; enfin, il était le vice-président de „l'Association Centrale des Sociétés Cynégétiques en Pologne". En outre Sztolcman professait art de la Chasse à „l'Ecole Supérieure de l'Economie Rurale". Aussi bien comme chasseur, que comme savant naturaliste, Sztolcman prenait une part active au „Conseil pour la protection de la Nature en Pologne", dont il était membre, en le représentant aux congrès, soit dans son pays, soit à l'étranger.

Toujours serein, doux et modeste, ne courant pas après l'éclat, au contraire, en l'évitant, Sztolcman ne donnait pas l'apparence d'un savant de la valeur, qu'il représentait en réalité. Quant'à moi, je sais bien, que les belles connaissances et les différents amis de Sztolcman ne se rendaient pas compte de ses valeurs scientifiques, réelles.

Et pourtant, on ne peut pas avoir de doutes sur ce point que c'est, justement, le travail scientifique, qui était le sens vrai et capital de la vie de Sztolcman. Il était, en effet, agent très actif dans le domaine de la littérature se rapportant à la chasse, mais il était avant tout savant et savant profondément passionné, ayant une vocation décidée pour le travail scientifique. La science était son occupation préférée; la vie, peut-être, l'arrachait de temps à autre à l'étude scientifique, mais il y retournait toujours, car il travaillait non seulement en faisant honneur à son devoir, mais — avant tout — en donnant suite à sa passion intérieure, impérieuse. Et c'est pour cette raison que n'ont pu l'arracher à l'étude scientifique: — ni son âge, ni les malheurs, qu'il dut subir bien trop souvent durant les dernières années de sa vie.

En ce qui concerne la bibliographie des publications de Sztolcman, que je vais présenter ci-bas, j'ai trouvé juste de la diviser en quatre groupes principaux: dans le 1-er groupe je donne la liste de ses travaux scientifiques, dans le 2-ème — la liste de ses publications populaires, dans le 3-ème — la liste des livres, édités séparément et, enfin, dans le 4-ème groupe — a liste des traductions.

Comme il arrive, habituellement, dans les cas, où l'auteur écrit — en outre de ses travaux strictement scientifiques — bien des articles pour des publications de différents types, on seheurte également dans le cas de Sztolcman à la difficulté de séparer les travaux strictement scientifiques des autres, nettement, ou plus ou moins, populaires. J'ai réalisé cette séparation de la manière suivante: comme travaux scientifiques, j'ai considéré tous ceux qui ont été publiés dans les journaux nettement scientifiques, excepté les nécrologies; comme appartenant au second groupe, j'ai considéré toutes les autres publications, quand-même ces dernières, elles aussi, présentent parfois des contributions à l'étude scientifique et, notamment, en premier lieu, celles qui se rapportent à la physiographie de la Pologne.

En outre, il faut remarquer ici, que Sztolcman ne signait pas toujours ses publications de son nom, mais que souvent il les signait de différents pseudonymes choisis *ad hoc*.

Je regrette de n'avoir pu trouver des données sûres, afin de pouvoir déchiffrer ces pseudonymes au complet. Si cela avait été possible, la bibliographie en question aurait pu s'enrichir sensiblement, surtout par la quantité des articles publiés dans le „Łowiec Polski".

Une certaine quantité de ces articles ont été réimprimés dans le journal, „Łowiec", édité à Lwów; je ne cite pas ces réimpressions dans la présente bibliographie.

A l'occasion des recherches concernant les publications de Sztolcman dispersées dans différents périodiques et signées souvent de pseudonymes, je dois exprimer ici mes remerciements très sincères à Mr le Dr. W. Ziembicki, qui a eu la bonté de chercher et de retrouver les publications de Sztolcman, dont j'avais besoin, dans les collections complètes du „Łowiec" („Chasseur") et du „Kalendarz Myśliwski" („Calendrier du Chasseur").

BIBLIOGRAPHIE DES PUBLICATIONS DE J. SZTOLCMAN.

TRAVAUX SCIENTIFIQUES.

1. (et Taczanowski). Notice sur la *Loddigesia mirabilis* (Boucier). Proceedings of the Zoological Society of London. 1881.
2. Uwagi nad przyrastaniem lądu w delcie rzeki Tumbezu. Wiadomości z nauk przyrodzonych. Warszawa. 1882.
3. Description d'un nouveau rongeur du genre *Coelogenys*. Proceed. Zool. Soc. London. 1885.
4. Quelques remarques sur le dimorphisme sexuel. Proc. Zool. Soc. London. 1885.
5. Liste des oiseaux d'Askabad. Mémoires de la Société Zoologique de France. 1890.
6. Contribution à l'Ornithologie de la Transcaspie d'après les recherches faites par Mr. Thomas Barey. Bulletin de la Société Impériale des Naturalistes de Moscou. 1892
7. (et H. Berlepsch). Résultats des recherches ornithologiques faites au Pérou par M. Jean Kalinowski. Proc. Zool. Soc. London. 1892.
8. (et Berlepsch). Description of a new species of Grebe from Central Peru. The Ibis. 1894.
9. (et H. Berlepsch). Description de quelques espèces nouvelles d'oiseaux du Pérou Central. The Ibis. 1894.
10. Oiseaux de la Ferghana d'après recherches faites par Mr. Thomas Barey (1892—1895). Bull. Soc. Impér. Nat. Moscou, 1896.
11. (et H. Berlepsch). On the ornithological researches of M. Jean Kalinowski in Central Peru. Proc. Zool. Soc. London. 1896.
12. (et H. Berlepsch). Description d'Oiseaux nouveaux du Pérou Central recueillis par le voyageur Polonais Jean Kalinowski. Ornis. 1901
13. (et H. Berlepsch). Description de trois espèces nouvelles d'oiseaux du Pérou (Central) du Muséum Branicki. The Ibis. 1901.
14. (et H. Berlepsch). On the ornithological researches of M. Jean Kalinowski in Central Peru. Proc. Zool. Soc. London. 1902.
15. (et H. Berlepsch). Rapport sur les nouvelles collections ornithologiques faites au Pérou par M. Jean Kalinowski. Ornis. 1906.
16. Une colonie de Castors en Pologne. Bulletin de la Société Nationale d'Acclimatation de France. 1911.
17. Próba uporządkowania nomenklatury ptaków krajowych. Pamiętnik Fizjograficzny, XXV. 1917.
18. (et J. Domaniewski). Notes sur les formes du genre *Pyriglena* Cab. Comptes Rendus de la Société des Sciences de Varsovie. 1918.
19. (et J. Domaniewski). Contribution à la connaissance des formes du genre *Grallaria* Vieill. Comptes Rendus de la Société des Sciences de Varsovie. 1918.

20. Aperçu historique concernant le Musée Polonais d'Histoire Naturelle. Annales Zoologici Musei Polonici Historiae Naturalis. 1921.
21. (et J. Domaniewski). Nouvelles formes d'oiseaux de la famille *Formicariidae*. Disciplinarum Biologicarum Archivum Societatis Scientiarum Varsoviensis. 1922.
22. Czerwonak (*Phoenicopterus roseus* Pall.) w Polsce. Ann. Zool. Mus. Polon. Hist. Nat. 1924
23. Matériaux pour l'histoire naturelle et pour l'historique du Bison d'Europe. (*Bison bonasus* Linn.) Ann. Zool. Mus. Polon. Hist. Nat. 1924.
24. Oiseaux du Soudan Anglais fournis par deux expéditions polonaises. Ann. Zool. Mus. Polon. Hist. Nat. 1924.
25. Miscellanea ornithologica. Ann. Zool. Mus. Polon. Hist. Nat. 1925.
26. Etudes des collections ornithologiques de Paranà. Ann. Zool. Mus. Polon. Hist. Nat. 1926.
27. Revision des oiseaux néotropicaux de la collection du Musée Polonais d'Histoire Naturelle à Varsovie. Ann. Zool. Mus. Polon. Hist. Nat. 1926
28. (et J. Domaniewski) Les types d'oiseaux au Musée Polonais d'Histoire Naturelle. Ann. Zool. Mus. Polon. Hist. Nat. 1927.

PUBLICATIONS POPULAIRES.

1. Jan. Korespondencja z Peru. Przyroda i Przemysł, V, 1876, p. 85—86.
2. Od naszych przyrodników z drugiej półkuli. Przyroda i Przemysł. VI, 1877, p. 155—159, 167—171, 179—183, 191—194, 203—207, 215—218.

Uwaga: Artykuł ten nie jest przez nikogo podpisany. Zawiera on przeważnie listy i wyjątki z listów Sztolcmana.

3. J. Stolzmann. Wyjątek z listu pisanego z Limy dn. 30 lipca 1878. Przyroda i Przemysł, VII, p. 206—207.
4. Jan Sztolcmann. Tłuszczak Humboldta (*Steatornis caripensis*) i grota w Ninabamba. Przyroda i Przemysł, IX, 1880, p. 193—196.
5. Jan Sztolcman Wspomnienia podróży po Peru. Krokodyle w Tumbez. Wszechświat. I, 1882, p. 8, 25, 41.
6. — Wspomnienia z podróży po Peru. II. Kraj i Przyroda. Wszechświat, I, 1882, p. 97, 124, 134, 151, 346, 363, 375, 456, 473, 493, 517, 539, 551, 601.
7. — Korespondencja Wszechświata. Guayaquil. Wszechświat, I, 1882, p. 414.
8. — Kolibry w Peru. Wszechświat, II, 1883, p. 17, 43.
9. — Wspomnienia z podróży po Peru. Wszechświat, II, 1883, p. 177, 199, 228, 245, 409, 426, 689, 732, 745, 759.
10. — Przeciw wyborowi płciowemu i hipoteza równowagi płciowej. Wszechświat, III, 1884, p. 337, 359.
11. — Ostatni rok podróży po Ekwadorze. Wszechświat, III, 1884, p. 577,

610, 632, 652, 697, 716, 728, 764, 794, 824; Wszechświat, IV, 1885, p. 7, 26, 460, 473, 572, 584, 744, 761, 778, 791.

12. — Znaczenie geografji zwierząt w ogólności. Wszechświat, IV, 1885, p. 177, 197, 215.

13. — Szkice ornitologiczne. Rodzina Tangarów. Wszechświat, IV, 1885, p. 807, 822.

14. — Mrówkojad czteropalczasty. Wszechświat, V, 1886, p. 50, 68.

15. — O manioku. Wszechświat, V, 1886, p. 210.

16. — Szkice ornitologiczne. II. Papugi amerykańskie. Wszechświat, V, 1886, p. 534, 552.

17. — Słów kilka o skorpjonie. Wszechświat, V, 1886, p. 613.

18. — Szkice ornitologiczne. Rodzina penelop (*Cracidae*). Wszechświat, VI, 1887, p. 162, 187.

19. — O roślinach uprawnych Ekwadoru i Peru. Wszechświat, VI, 1887, p. 481, 505, 551, 564.

20. — Rośliny użyteczne Peru i Ekwadoru. Wszechświat, VII, 1888, p. 104, 118, 312, 332, 334, 362.

21. — Muzeum Zoologiczne hr. Branickich. Wszechświat, VII, 1888, p. 159, 399.

22. — Ogólne zasady zoogeografji według Wallacea. Wszechświat, VII, 1888, p. 417, 437, 469, 549, 568; Wszechświat, VIII, 1889, p. 36, 523, 541, 587, 604, 619; Wszechświat, IX, 1890, p. 354, 376, 436, 553.

23. — Okularnik. Wszechświat, VII, 1888, p. 535.

24. — Międzynarodowy kongres zoologów w Paryżu. Wszechświat, VIII, 1889, p. 206.

25. — Muzeum zoologiczne we Frascati. Wszechświat, VIII, 1889, p. 372.

26. — Jerzyk, *Cypselus apus*. Wszechświat, VIII, 1889, p. 550.

27. — Salangana (*Callocalia nidifica* Gray). Wszechświat, VIII, 1889, p. 649.

28. — Władysław Taczanowski, Wszechświat, IX, 1890, p. 50.

29. — Muzeum Branickich. Wszechświat, IX, 1890, p. 271.

30. — Szybkość lotu jaskółek Wszechświat, IX, 1890, p. 287.

31. — Cywilizacja Peru. Wszechświat, IX, 1890, p. 497, 514.

32. — Zjazd ornitologów w Peszcie. Wszechświat, IX, 1890, p. 559.

33. — Antoni Raimondi (wspomnienie pośmiertne). Wszechświat, X, 1891, p. 123.

34. — Muzeum hr. Branickich. Wszechświat, X, 1891, p. 223.

35. — Głuszec, cietrzew i ich mięszańcy. Wszechświat, X, 1891, p. 337, 363, 379.

36. — Bażanty. Wszechświat, X, 1891, p. 609, 634.

37. jsz. List pana Kalinowskiego. Wszechświat, XI, 1892, p. 207.

38. Jan Sztolcman. Drugi międzynarodowy zjazd ornitologiczny w Budapeszcie. Wszechświat, XI, 1892; p. 251.

39. — Opis prowincji peruwijańskiej Maynas. Wszechświat, XI, 1892, p. 289 310, 325, 345, 363.

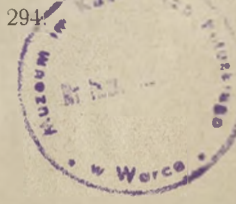
40. — Kuropatwy. Wszechświat, XI, 1892, p. 485, 499.

41. jsz. Dr. Józef Siemiradzki. Wszechświat, XI, 1892, p. 495.

42. — Ciekawe szczegóły o tępieniu drobnego ptastwa. Wszechświat, XI, 1892, p. 495.
43. Jan Sztolcman. O instynkcie pasorzytnym u ptaków. Wszechświat, XI, 1892, p. 753, 778.
44. — Kszyk (*Gallinago scolopacina*). Wszechświat, XI, 1892, p. 821.
45. jsz. Dwie kolekcyje ptaków. Wszechświat, XI, 1892, p. 831.
46. Jan Sztolcman. Nasi goście zimowi. Wszechświat, XII, 1893, p. 101, 125.
47. — Z podróży Kalinowskiego i Bareja. Wszechświat, XII, 1893, p. 356, 372.
48. — Jeszcze o dzikim koniu. Wszechświat, XII, 1893, p. 417.
49. — *Loddigesia mirabilis*. Wszechświat, XII, 1893, p. 613.
50. — Zwierzęta charakteryzujące Europę środkową. Wszechświat, XII, 1893, p. 695.
51. — Bławatniki i gorzyki. Wszechświat, XIII, 1894, p. 373, 392.
52. — Sępy. Wszechświat, XIII, 1894, p. 577, 599.
53. — Nowe spostrzeżenia nad obyczajami kukułki. Wszechświat, XIII, 1894, p. 817.
54. — O grze głuszców i o tokach cietrzewi. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1894. Staraniem i nakładem firmy myśliwskiej B. Ronczewski. p. 67.
55. — Polowanie na niedźwiedzia. Z wrażeń własnych skreślił... Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1894. Staraniem i nakładem firmy myśliwskiej B. Ronczewski. p. 113.
56. — Polowanie par force we Francji. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1894. Staraniem i nakładem firmy myśliwskiej B. Ronczewski. p. 132.
57. J. S. Polowanie na dzikiego konia. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1894. Staraniem i nakładem firmy myśliwskiej B. Ronczewski.
58. Jan Sztolcman. Wiadomości bibljograficzne. Wszechświat, XIV, 1895. p. 48.
59. — Papugi. Wszechświat, XIV, 1895, p. 151, 167.
60. — Irbis. Wszechświat, XIV, 1895, p. 225.
61. — Wieloryb biskajski. Wszechświat' XIV, 1895, p. 463.
62. — Ptaki rajskie. Wszechświat, XIV, 1895, p. 529, 547; Wszechświat, XV, 1896, p. 113.
63 — Nasze bekasy. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1895. Staraniem i nakładem firmy myśliwskiej B. Ronczewski. p. 111.
64. — Polowanie na lwy morskie (*Otaria jubata*). Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1895. Staraniem i nakładem firmy myśliwskiej B. Ronczewski. p. 162.
65. — Polowania Rożańskie. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1895. Staraniem i nakładem firmy myśliwskiej B. Ronczewski. p. 189.
66. — Kacyki (*Icteridae*). Wszeschwiat, XV, 1896, p. 497.
67. J. Sz. Muzeum hr. Branickich w Warszawie. Wszechświat, XV, 1896, p. 126.

68. Jan Sztolcman. Konstanty Jelski. Wspomnienie pośmiertne. Wszechświat XVI, 1897, p. 2.
69. — Orły. Wszechświat, XVI, 1897, p. 177, 199.
70. — Nowości Muzeum Branickich. Wszechświat, XVI, 1897, p. 341.
71. — Ptaki strusiowate. Wszechświat, XVI, 1897, p. 458, 467.
72. — Kudłacze indochińskie. Wszechświat, XVII, 1898, p. XXI.
73. — Puhacze. Wszechświat, XVII, 1898, p. 369.
74. — Nowości muzeum Branickich. Wszechświat, XVII, 1898, p. 186.
75. — Ptaki drapieżne dzienne, ich cechy oraz stosunek do gospodarstw łowieckich. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1898. Staraniem i nakładem firmy myśliwskiej B. Ronczewski. p. 1.
76. — Zimorodki. Wszechświat, 1899, XVIII, p. 11, 21.
77. — Dzioborożce. Wszechświat, 1899, XVIII, p. 195.
78. — Z ornitologji myśliwskiej. Bażant. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1899. Staraniem i nakładem firmy myśliwskiej, B. Ronczewski. p. 89.
79. J. S. Tygrys na półwyspie Jankowskiego. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1899. Staraniem i nakładem firmy myśliwskiej B. Ronczewski, p. 47.
80. S. Nadużycia w handlu zwierzyną. Łowiec Polski, I, 1899, № 1, p. 4.
81. Jan Sztolcman. Polowanie na dziki w Rożance. Łowiec Polski, I, 1899, № 1, p. 3.
82. — Z ubiegłego sezonu. Łowiec Polski, I, 1899, № 1, p. 5.
83. J. S. Dubeltówki jednocynglowe i bezcynglowe. Łowiec Polski, I, 1899, № 1, p. 7.
84. Jan Sztolcman. Nowy rodzaj zwierzyny. Kusak (*Tinamou*). Łowiec Polski, I, 1899, № 3, p. 1.
85. — O sokolnictwie. Łowiec Polski, I, 1899, № 3, p. 2; № 4, p. 4; № 5, p. 4; № 6, p. 7; № 7, p. 9; № 8, p. 6; №. 11, p. 2; № 12, p. 3; № 14, p. 4.
86. S. Jak nosić strzelbę. Łowiec Polski, I. 1899, № 10, p. 7.
87. Jan Sztolcman. Gospodarstwo Łowieckie w Spale. Łowiec Polski, I, 1899, № 12, p. 1; № 13, p. 2; № 14, p. 2.
88. — Kule rozkwitające (ekspanzywne). Łowiec Polski, I, 1899, № 15, p. 6.
89. J. S. Olbrzymi łoś amerykański. Łowiec Polski, I, 1899, № 16, p. 5.
90. Jan Sztolcman. Poradnik dla myśliwych. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1900. Nakładem firmy B. Ronczewski w Warszawie, pod redakcją „Łowca Polskiego“. p. 1.
91. — Ptaki drozdowate. Wszechświat, XIX, 1900, p. 513, 533.
92. — Tłuszczak Humboldta. Wszechświat, XIX, 1900, p. 273, 292.
93. — Myślistwo z punktu widzenia użyteczności. Łowiec Polski, II, 1900, № 1, p. 2.
94. — Montrésor (środkowa Francja), w końcu listopada. (Korespondencje „Łowca Polskiego“). Łowiec Polski, II, 1900, № 2, p. 9.
95. — Ptaki robiące „świecę“. Łowiec Polski, II, 1900, № 3, p. 7.
96. — Z ubiegłego sezonu. Łowiec Polski, II, 1900, № 6, p. 2.
97. — Pustułka. Łowiec Polski, II, 1900, № 7, p. 5.

98. — Po karnawale myśliwskim. Łowiec Polski, II, 1900, № 8, p. 8.
99. — Odpowiedź Panu F. Godyckiemu Ćwirko. Łowiec Polski, II, 1900, № 8, p. 14.
100. — Odpowiedź Panu Bohdanowi Zaleskiemu. Łowiec Polski, II, 1900, № 9, p. 13.
101. — Spory myśliwskie. Łowiec Polski, II, 1900, № 10, p. 1; № 11, p. 10.
102. — Z literatury łowieckiej. Łowiec Polski, II, 1900, № 11, p. 10.
103. — Na głuszca. Łowiec Polski, II, 1900, № 12, p. 7; № 13, p. 4; № 14, p. 5; № 15, p. 6; № 16, p. 6.
104. — Pies myśliwski wobec prawa. Łowiec Polski, II, 1900, № 17, p. 2.
105. — Z polowań w Ameryce Południowej. I. Polowanie na krokodyle. Łowiec Polski, II, 1900, № 19, p. 2; № 20, p. 2; № 21, p. 2.
106. — Myślistwo na Wystawie Paryskiej. Łowiec Polski, II, 1900, № 24, p. 2.
107. — Krótki rys ornitologji Sudanu wschodniego. Wszechświat, XX, 1901, p. 593, 632.
108. — Nasze ptaki brodzące Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1901. Wydany nakładem i pod redakcją „Łowca Polskiego" p. 55.
109. — Symptomata wścieklizny. Łowiec Polski, III, 1901, № 1, p. 7; № 2, p. 9
110. — Wyprawa do Faszody. Nad brzegi Białego Nilu. Łowiec Polski, III, 1901, № 2, p. 4.
111. — Nie do Faszody. Łowiec Polski, III, 1901, № 3, p. 4.
112. — Wyprawa do Senaar. Łowiec Polski, III, 1901, № 5, p. 5; № 6, p. 5.
113. — Wyprawa myśliwska do Sudanu. Łowiec Polski, III, 1901, № 8. p. 4; № 9, p. 4; № 10, p. 4; № 11, p. 4; № 12, p. 5; № 13, p. 4; № 14, p. 4; № 15, p. 4; № 16, p. 4; № 17, p. 4; № 18, p. 4; № 19, p. 4; № 20, p. 4; № 21, p. 4; № 22, p. 4; № 23, p. 4; № 24, p. 4.
114. J. S. Jak lis poluje? Łowiec Polski, II, 1900, № 13, p. 7.
115. Jan Sztolcman. Montrésor. Łowiec Polski, III, 1901, № 24, p. 10.
116. J. S. Odpowiedź. Łowiec Polski, III, 1901, № 11, p. 12.
117. — Odpowiedź. Łowiec Polski, III, 1901, № 11, p. 12.
118. — Szczepienie nosacizny psom. Łowiec Polski, IV, 1902, p. 9.
119. Jan Sztolcman. Odpowiedź. Łowiec Polski, III, 1901, № 18, p. 11.
120. — Odpowiedź Łowiec Polski, III, 1901, № 20, p. 11.
121. J. S. Okapi. Łowiec Polski, III, 1901, № 15, p. 10.
122. Jan Sztolcman. W sprawie bociana. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1902. Nakładem i pod redakcją „Łowca Polskiego", p. 1.
123. — Skutki rywalizacji. Łowiec Polski, IV, 1902, p. 148.
124. — Z powodu wystawy psów. Łowiec Polski, IV, 1902, p. 169.
125. — Wystawa psów. Łowiec Polski, IV, 1902, p. 196, 215.
126. J. S. Polowanie na grousy w Szkocji. Łowiec Polski, IV, 1902, p. 237.
127. Jan Sztolcman. Jakiej broni używać do polowania na niedźwiedzie? Łowiec Polski, IV, 1902, p. 257.
128. J. S. Z literatury łowieckiej. Łowiec Polski, IV, 1902, p. 260.
129. — Łosie w Szwecji. Łowiec Polski, IV, 1902, p. 279.
130. Jan Sztolcman Próby polowe wyżłów. Łowiec Polski, IV, 1902, p. 291.
131. J. S. Nowy rodzaj kłusownictwa we Francji. Łowiec Polski, IV, 1902, p. 294.

132. J a n S z t o l c m a n. Wypadki na polowaniu. Łowiec Polski, IV, 1902, 304, p. 320.
133. J. S. Karmienie psów. Łowiec Polski, IV, 1902, p. 308.
134. J a n S z t o l c m a n. Z polowań we Francji. Łowiec Polski, V, 1903, p. 4, 20, 36, 52, 68, 84, 100, 116, 132, 148, 164, 180, 196.
135. — Urządzanie i przeprowadzenie naganek na kuropatwy. Łowiec Polski, V, 1903, p. 247.
136. — Gargatun. Łowiec Polski, V, 1903, p. 184, 199.
137. J. S. Tępienie ptaków we Włoszech. Łowiec Polski, V, 1903, p. 167, 200.
138. J a n S z t o l c m a n. II Warszawska wystawa psów. Łowiec Polski, V, 1903, p. 196.
139. — Sezon zajęczy. Łowiec Polski, V, 1903, p. 308.
140. J. S. Polowanie prezydenta Francji. Łowiec Polski, V, 1903, p. 330.
141. J a n S z t o l m a n. Z Francji. Łowiec Polski, V, 1903, p. 378,
142. — Sztuka preparowania ptaków. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1903. Nakładem i pod redakcją „Łowca Polskiego", p. 39.
143. — Królik w kraju. Łowiec Polski, VI, 1904, p. 20.
144. — Tępienie wilków. Łowiec Polski, VI, 1904, p. 88.
145. — Ze stosunków łowieckich w Japonji. Łowiec Polski, VI, 1904, p. 91, 106.
146. — Jeleń Dybowskiego *(Cervus Dybowskii).* Łowiec Polski, VI, 1904, p. 118.
147. — Na głuszce. Łowiec Polski, VI, 1904, p. 168.
148. — III-a warszawska wystawa psów rasowych. Łowiec Polski, VI, 1904, p. 182.
149. — W sprawie sów. Łowiec Polski, VI, 1904, p. 197, 214.
150. — Odpowiedź p. P a s z k o w s k i e m u. Łowiec Polski, VI, 1904, p. 220.
151. — Jeszcze w sprawie pożarów leśnych. Łowiec Polski, VI, 1904, p. 268.
152. — W sprawie srokoszów. Łowiec Polski, VI, 1904, p. 229.
153. J. S. Wspaniały jeleń. Łowiec Polski, VI, 1904, p. 300.
154. J a n S z t o l c m a n. Warunki dobrego strzelania. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1905. Wydany pod redakcją „Łowca Polskiego", nakładem Warszawskiej Spółki Myśliwskiej, p. 45.
155. — Przyczynek do krajowej ornitologji łowieckiej. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1905. Wydany pod redakcją „Łowca Polskiego", nakładem Warszawskiej Spółki Myśliwskiej, p. 59.
156. — Z Francji. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 23.
157. — Odpowiedź. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 29.
158. J. S. Żubry dla Pilawina. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 76.
159. J a n S z t o l c m a n. W sprawie Piekuta. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 125.
160. — Cietrzew Młokosiewicza *(Lyrurus Mlokosiewitchi).* Łowiec Polski, VII, 1905, p. 136.
161. — Z polowań w Ameryce Południowej. II. Jaguar i Puma. Łowiec Polski: VII, 1905, p. 100, 116, 132, 148, 164, 180.
162. — Kaganiec dla psów. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 105.
163. — W sprawie kszyka. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 188.
164. J. S. Dwadzieścia lat polowania na kszyki. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 220.
165. — IX Zjazd Łowiecki we Lwowie. Łowiec Polski, 1905, VII, p. 237.
166. J a n S z t o l c m a n. Otwarcie sezonu. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 244.

167. — Nadużycia w handlu zwierzyną. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 260.
168. J. S. Z Pilawina. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 298.
169. Jan Sztolcman. Z polowań w Ameryce Południowej. III. Niedźwiedź. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 292, 308.
170. — Z polowań w Ameryce Południowej. IV. Pekari. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 324.
171. — Polowanie na słonki na Ukrainie. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 330.
172. — Krótka wizyta w Berlińskim Ogrodzie Zoologicznym. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 348.
173. — Z Francji. Łowiec Polski, VII, 1905, p. 377.
174. — IV-ta Wystawa psów. Łowiec Polski, VIII, 1906, p. 196.
175. — Przegląd krajowych ssaków łownych. Łowiec Polski, VIII, 1906, p. 37, 53, 70, 86, 101, 117, 149, 164, 213, 229, 246, 260, 276, 308, 324, 340, 356; Łowiec Polski, IX, 1907, p. 52, 84, 100.
176. J. S Tępienie drobnych ptaszków we Włoszech. Łowiec Polski, VIII, 1906, p. 106.
177. Jan Sztolcman. Kilka słów o rysiu. Łowiec Polski, VIII, 1906, p. 121.
178. — Demokratyzacja łowiectwa we Francji. Łowiec Polski, VIII, 1906, p. 132, 148.
179. J. S. Do Pilawina. Łowiec Polski, VIII, 1906, p. 141.
180. Jan Sztolcman. Z Francji. Łowiec Polski, VIII, 1906, p. 372.
181. — O dziku słów kilka. Kalendarz Myśliwski Ilustrowany na rok 1907. Wydany pod redakcją „Łowca Polskiego", nakładem Warszawskiej Spółki Myśliwskiej. Warszawa 1907, p. 86.
182. — Czy kuropatwy siadają na drzewach. Łowiec Polski, IX, 1907, p. 108.
183. J. S. Polskie biuro leśne. Łowiec Polski, IX, 1907, p. 156
184. Jan Sztolcman. W sprawie galicyjskiej Ustawy Łowieckiej. Łowiec Polski, IX, 1907, p. 4, 21, 37.
185. — Obrazy myśliwskie na wystawie Chełmońskiego. Łowiec Polski, IX, 1907, p. 123.
186. — V-a Wystawa psów. Łowiec Polski, IX, 1907, p. 180.
187. — Pilawin. Łowiec Polski, IX, 1907, p. 196, 212.
188. — Pogawędki sezonowe. Łowiec Polski. IX, 1907, p. 244.
189. J. S. Polowanie na kszyki w górnej Birmanji. Łowiec Polski, IX, 1907, p. 260.
190. — Konkurs wyżłów. Łowiec Polski, IX, 1907, p. 276.
191. — Hodowla strusi amerykańskich we Francji. Łowiec Polski, IX, 1907, p. 280.
192. Jan Sztolcman. Kłusownicy i kłusownictwo. Łowiec Polski, IX, 1907, p. 308.
193. — Strzelanie do gołębi. Łowiec Polski, IX, 1907, p. 328.
194. — Z Francji. Łowiec Polski, X, 1908. p. 7, 22.
195. J. S. Don Carlos I jako myśliwy. Łowiec Polski, X, 1908, p. 91.
196. Jan Sztolcman. Pojawienie się pustynników na Wołyniu. Łowiec Polski, X, 1908, p. 148.
197. J. S. Antagonizm królików i zajęcy. Łowiec Polski, X, 1908, p. 148.
198. Jan Sztolcman. Z Ukrainy. Łowiec Polski, X, 1908, p. 315.
199. — Odpowiedź. Łowiec Polski, X. 1908, p. 14.
200. — Odpowiedź. Łowiec Polski, X, 1908, p. 15.

201. — Korespondencje „Łowca Polskiego". Łowiec Polski, X, 1908, p. 59.
202. — Odpowiedź. Łowiec Polski, X, 1908, p. 62.
203. — W sprawie hodowli bażantów. Łowiec Polski, X, 1908, p. 88.
204. — W sprawie handlu zwierzyną. Łowiec Polski, X. 1908, p. 100.
205. — Jeleń szlachetny na wyspach Nowej Zelandji. Łowiec Polski, X, 1908, p. 104
206. — Pustynnik Pallasa (*Syrrhaptes paradoxus* Pall.). Łowiec Polski, X, 1908, p. 164.
207. — Ptaki drapieżne dzienne kraju naszego. Łowiec Polski, X, 1908, p. 166, 180, 196, 212, 228, 244, 276, 292, 308, 324, 356; Łowiec Polski, XI, 1909, p. 4, 20, 71, 134, 148.
208. — VI-a Warszawska wystawa psów. Łowiec Polski, X, 1908, p. 181.
209. — Z Francji. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 8.
210. J. S. Przyrząd do wprawiania się w strzelaniu do gołębi na małej przestrzeni. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 11.
211. Jan Sztolcman. Z Wołynia. Polowanie na dziki. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 57.
212. — Odpowiedź. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 16.
213. — Wędrówka pustynników w roku 1908. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 22.
214. — Kilka uwag o myszołowie i pustułce. Łowiec Polski XI, 1909, p. 36.
215. — Kozołupstwo i kozołupi. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 39.
216. J. S. Z prawodawstwa łowieckiego. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 42.
217. Jan Sztolcman. Odpowiedź. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 63.
218. — Odpowiedź. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 93.
219. — Odpowiedź. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 95.
220. — W sprawie założenia ogrodu zoologicznego w Warszawie. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 132.
221. — Odpowiedź. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 175.
222. — VII-a Wystawa psów. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 180.
223. — Wycieczka do Pilawina. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 199, 212.
224. — Jeleń Dawid'a (*Elaphurus davidianus*). Łowiec Polski, XI, 1909, p. 228.
225. J. S. Zwierzyna w niemieckiej Afryce wschodniej. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 235.
226. Jan Sztolcman. Bizon amerykański. Łowiec Polski, XI, 1909, p. 260, 276.
227. — Statystyka polowań. Łowiec Polski, XII, 1910, p. 5.
228. — Odpowiedź. Łowiec Polski, XII, 1910, p. 15.
229. — Z Francji. Łowiec Polski, XII, 1910, p. 20.
230. J. S. Cesarz Franciszek Józef jako myśliwy. Łowiec Polski, XII, 1910, p. 28
231. Jan Sztolcman. Czy strzelanie głuszców na tokach nazwać można racyonalnem i kulturalnem. Łowiec Polski, XII, 1910, p 36.
232. — Odpowiedź. Łowiec Polski, XII, 1910, p. 63.
233. — Odpowiedź. Łowiec Polski, XII, 1910, p. 63.
234. — W sprawie projektowanej Ustawy Łowieckiej. Łowiec Polski, XII, 1910 p. 100.
235. — Z Ukraińskiego Polesia. Z toków głuszcowych. Bobry. Łowiec Polski, XII, 1910, p. 151.

236. — Odpowiedź. Łowiec Polski, XII, 1910, p. 160.
237. J. S. Prawo niewykonywane. Łowiec Polski, XII, 1910, p. 180.
238. — VIII-a Wystawa psów. Łowiec Polski, XII, 1910, p. 181.
239. Jan Sztolcman. Francuzi w Pilawinie. Łowiec Polski, XII, 1910. p. 244.
240. — Zmysł orjentacyjny u ptaków. Łowiec Polski, XII, 1910. p. 283, 299.
241. J. S. Ze spraw hodowli psów myśliwskich. Łowiec Polski, XIII. 1911, p. 93.
242. — Jubileusz Maleszewskiego Kółka Myśliwskiego. Łowiec Polski, XIII. 1911, p. 93.
243. Jan Sztolcman. Z Francji. Łowiec Polski, XIII, 1911, p. 4.
244. — Polowanie na wilki w grodzieńskiej guberni. Łowiec Polski, XIII. 1911, p. 37.
245. — W sprawie hodowli myśliwskich psów rasowych. Łowiec Polski, XIII, 1911, p. 148.
246. — Z Polesia Ukraińskiego. Łowiec Polski, XIII, 1911, p. 155.
247. J. S. IX-a Warszawska wystawa psów rasowych. Łowiec Polski, XIII, 1911, p. 196.
248. Jan Sztolcman. Z Francji. Łowiec Polski, XIV. 1912, p. 20.
249. — Z Ziemi Kaliskiej. Łowiec Polski, XIV, 1912, p. 70.
250. — W sprawie projektu nowego prawa łowieckiego. Łowiec Polski, XIV, 1912, p. 84.
251. — Odpowiedź. Łowiec Polski, XIV, 1912, p. 95.
252. — Ptactwo przelotne a latarnie morskie. Łowiec Polski, XIV, 1912, p. 122.
253. J. S. Zaćmienie słońca i zwierzęta. Łowiec Polski, XIV, 1912, p. 141.
254. — Polowanie z naganką na grousy. Łowiec Polski, XIV, 1912. p. 157, 171, 215. 237, 245.
255. — Warszawska Wystawa Przemysłowo-Sportowa. Łowiec Polski, XIV. 1912, p. 164.
256. Jan Sztolcman. X-a Warszawska wystawa psów. Łowiec Polski, XIV, 1912, p. 196.
257. J. S. Paryż ongi jako teren myśliwski. Łowiec Polski, XIV, 1912, p. 348.
258. Jan Sztolcman. Z Francji. Łowiec Polski, XIV, 1912, p. 372.
259. — Z Francji. Łowiec Polski, XV. 1913, p. 20.
260. — Odpowiedź. Łowiec Polski, XV, 1913, p. 31.
261. — O bezpieczeństwo na polowaniu. Łowiec Polski, XV, 1913, p. 84, 101.
262. — W sprawie przelotów ptaków. Łowiec Polski, XV, 1913, p. 116.
263. — Odpowiedź. Łowiec Polski, XV, 1913, p. 175.
264. J. S. XI-a Warszawska wystawa psów. Łowiec Polski, XV, 1913, p, 180.
265. — Czy dziki w naszym kraju winny być ochraniane czy tępione. Łowiec Polski, XV, 1913, p. 212.
266. — O tresowaniu psów do stróżowana, do obrony i policyjnych. Łowiec Polski, XV, 1913, p. 245, 266, 282, 295, 309, 327, 343.
267. Jan Sztolcman. Próby polowe wyżłów. Łowiec Polski, XV, 1913, p. 276.
268. — Z Francji. Łowiec Polski, XV, 1913, p. 340.
269. — Psy policyjne w Warszawie. Łowiec Polski, XVI, 1914. p. 153, 169.
270. — Z Francji. Łowiec Polski, XVI, 1914, p. 36.

271. — W sprawie bociana. Łowiec Polski, XVJ, 1914, p. 134.
272. — XII-a Warszawska wystawa psów. Łowiec Polski, XVI, 1914, p. 197.
273. — Instynkt i inteligencja u zwierząt. Łowiec. XL, 1917, p. 186; Łowiec, XLI, 1918, p. 27.
274. — & Feliks Rożyński — Łowiectwo, p. 247—432. W wydanej przez S. Janickiego pracy zbiorowej: Stosunki Rolnicze Królestwa Kongresowego. Warszawa 1918. Nakładem Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Koronnych.
275. — Przeszłość i przyszłość żubra. Łowiec Polski, XVII, 1924, № 1, p. 8; № 3, p. 8; № 5, p. 9.
276. — Odezwa w sprawie słonek. Łowiec Polski, XVII, 1924, № 4, p. 4.
277. — Strzelanie sarn śrótem na nagankach. Łowiec Polski, XVII, 1924, № 4, p. 4.
278. — (Opinja w sprawie tępienia szkodników rybnych). Ochrona Przyrody, 4, 1924, p. 59.
279. — Sprawozdanie z uchwał I Sekcji (Fauna) Międzynarodowego Kongresu Ochrony Przyrody w Paryżu 1923 r. Ochrona Przyrody, 4, 1924, p. 113.
280. — *Aves* — Ptaki. W pracy zbiorowej: Podręcznik do zbierania i konserwowania zwierząt należących do fauny polskiej. Redagował Doc. Dr. W. Poliński, Wydawnictwo Polskiego Państwowego Muzeum Przyrodniczego. Zeszyt 7, Warszawa 1924, p. 49.
281. — Sprawozdanie z Kongresu Ochrony Ptaków w Luksemburgu (1925 r.). Ochrona Przyrody, 5, 1925, p. 96.
282. Jan Sztolcman. Le Bison d'Europe (Résumé et remarques du Dr. Vre Mouquet) Revue d'Histoire Naturelle Appliquée. Vol. VI, № 9, Septembre 1925, p. 257.
Uwaga: Jest to streszczenie pracy o żubrze, wykonane przez Dr. Mouquet.
283. S. Stan żubrów w Szwecji. Łowiec Polski, XVIII, 1925, № 2. p. 10.
284. Jan Sztolcman. Z Francji. Łowiec Polski. XVIII, 1925, № 10. p. 6: № 11. p. 4; № 12, p. 4; № 14, p. 4; № 15, p. 4; № 17, p. 6.
285. — Z hodowli bażantów. Łowiec Polski, XVIII, 1925, № 19, p. 4.
286. — La Ligue Internationale pour la protection du Bison d'Europe. Institut International d'Agriculture. Congrès International de Sylviculture, 1926, № 136, p. 1.
287. — Żubr, jego historja, obyczaje i przyszłość. Łowiec Polski, XIX, 1926, p. 5, 20, 37, 54, 84, 102, 116, 132, 148, 165, 196, 213, 328, 348, 360, 376. 392, 442, 458.
288. — Spory myśliwskie. Łowiec Polski, XIX, 1926, p. 69.
289. — Prawdziwe wydarzenia. Łowiec Polski, XIX, 1926, p. 75.
290. — Z Literatury. Łowiec Polski, XIX, 1926, p. 106.
291. — W sprawie szkodliwości ptaków krukowatych w zakresie rolnictwa. Łowiec Polski, XIX, 1926, p. 119.
292. — W sprawie płci słonek. Łowiec Polski, XIX, 1926, p. 344.
293. — Kongres międzynarodowy Ligi Ochrony Żubra w Wiedniu. Łowiec Polski, XIX, 1926, p. 359.
294. — Mieszańce dzików z trzodą chlewną. Łowiec Polski, XIX, 1926, p. 412.

295. — Odpowiedzi. Łowiec Polski, XIX, 1926, p. 445.
296. — Międzynarodowy kongres ornitologiczny w Kopenhadze w sprawie ochrony ptaków łownych (Wild fowl). Łowiec Polski, XIX, 1926, p. 456.
297. — Sprawozdanie z I-go Kongresu Międzynarodowego Towarzystwa Ochrony Żubrów. Ochrona Przyrody, 6, 1926, p. 126.
298. — † Ksawery Branicki. Prace zoologiczne Polskiego Państwowego Muzeum Przyrodniczego. T. V, zeszyt 4, 1926, p. 295.
299. — Międzynarodowy Kongres badań i ochrony ptaków w Brukseli. Ochrona Przyrody, 7, 1927, p. 93.
300. — Odpowiedzi. Łowiec Polski, XX, 1927, p. 11.
301. — Odpowiedzi. Łowiec Polski, XX, 1927, p. 28.
302 — Odpowiedzi. Łowiec Polski, XX, 1927, p. 43.
303. — Odpowiedzi. Łowiec Polski, XX, 1927, p. 58.
304. Członek Rady. Z Państwowej Rady Ochrony Przyrody. Łowiec Polski, XX, 1927, p 71.
305. Jan Sztolcman. W sprawie hodowanych krzyżówek. Łowiec Polski, XX, 1927, p. 105.
306. — Odpowiedzi. Łowiec Polski, XX, 1927, p. 105.
307. — Z literatury łowieckiej. Łowiec Polski, XX, 1927, p. 132, 185, 232, 246, 263.
308. — Opowiedzi. Łowiec Polski, XX, 1927, p. 152.
309. — Międzynarodowy kongres ochrony ptaków w Brukseli, 1927. Łowiec Polski, XX, 1927, p. 214.
310. — O zastrzelenie psa. Łowiec Polski, XX, 1927, p. 237.
311. — Jak unikać wypadków z bronią. Łowiec Polski, XX, 1927, p. 305, 322, 334, 345.
312. — Jak polować na wilki ze straszakami. Łowiec Polski, XX, 1927, p. 423.
313. — Od Redakcji. Łowiec Polski, XXI, 1928, p. 7.
314. — Tragedja zwierzyny. Łowiec Polski, XXI, 1928, p. 24.
315. — Broń i strzelanie. Kilka rad praktycznych dla kolegów myśliwych. Łowiec Polski, XXI, 1928, p. 43, 88.
316. J. S. Odpowiedzi redakcji, Łowiec Polski, XXI, 1928, p. 146.
317. Jan Sztolcman. Marusia. Łowiec Polski, XXI, 1928, p. 172.
318. — Odpowiedź p. St. Modzelewskiemu. Łowiec Polski, XXI, 1928, p. 204.
319. — Kilka rad praktycznych. Łowiec Polski, XXI, 1928, p. 204.
320 — Preparowanie ptaków. Kalendarz Myśliwski na rok 1926 pod redakcją Juljana Ejsmonda. Warszawa 1926, p. 91.
321. — (W. Z. „Gargatun“ i „Skrzekot“. Mieszaniec głuszca z cietrzewiem. Opinja ś. p. Jana Sztolcmana) Łowiec, L, 1928, p. 283.

LIVRES ÉDITÉS SÉPARÉMENT.

1. Jan Sztolcman. Nad Nilem Niebieskim. Wyprawa myśliwska Józefa hr. Potockiego do Sudanu. Warszawa 1902. Nakład „Łowca Polskiego“.

2. — Nad Nilem Niebieskim. Wyprawa myśliwska Józefa hr. Potockiego do Sudanu. Wyd. II. Warszawa, 1928. Nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa.
3. — Ornitologja Łowiecka czyli Podręcznik do określania ptaków łownych. Warszawa 1905. Nakładem Warszawskiej Spółki Myśliwskiej.
4. — Peru, wspomnienia z podrózy. T. I, II. Warszawa, 1912. Gebethner i Wolff.
5. — Tablice do określania ptaków drapieżnych i krukowatych szkodliwych dla łowiectwa z wykazaniem gatunków użytecznych dla rolnictwa. Wydane kosztem Warszawskiego Towarzystwa prawidłowego myślistwa. Wydanie II. Warszawa 1917. Skład Główny u Gebethnera i Wolffa.
6. — Szkice ornitologiczne. Warszawa, 1916. Gebethner i Wolff.
7. — Łowiectwo. Podręcznik dla szkół leśnych i rolniczych. Warszawa, 1918. Wydanie Warszawskiego Towarzystwa Prawidłowego Myśliwstwa.
8. — Łowiectwo. Podręcznik dla szkół leśnych i rolniczych. Wyd. II. Warszawa, 1920. Wydawnictwo M. Arcta.
9. — Jak unikać wypadków z bronią. Warszawa, 1927. Nakładem Centralnego Związku Polskich Stowarzyszeń Łowieckich.
10. — Żubr, jego przeszłość i przyszłość. Warszawa, 1927. Z częściowego zasiłku Centralnego Związku Polskich Stowarzyszeń Łowieckich.

TRADUCTIONS.

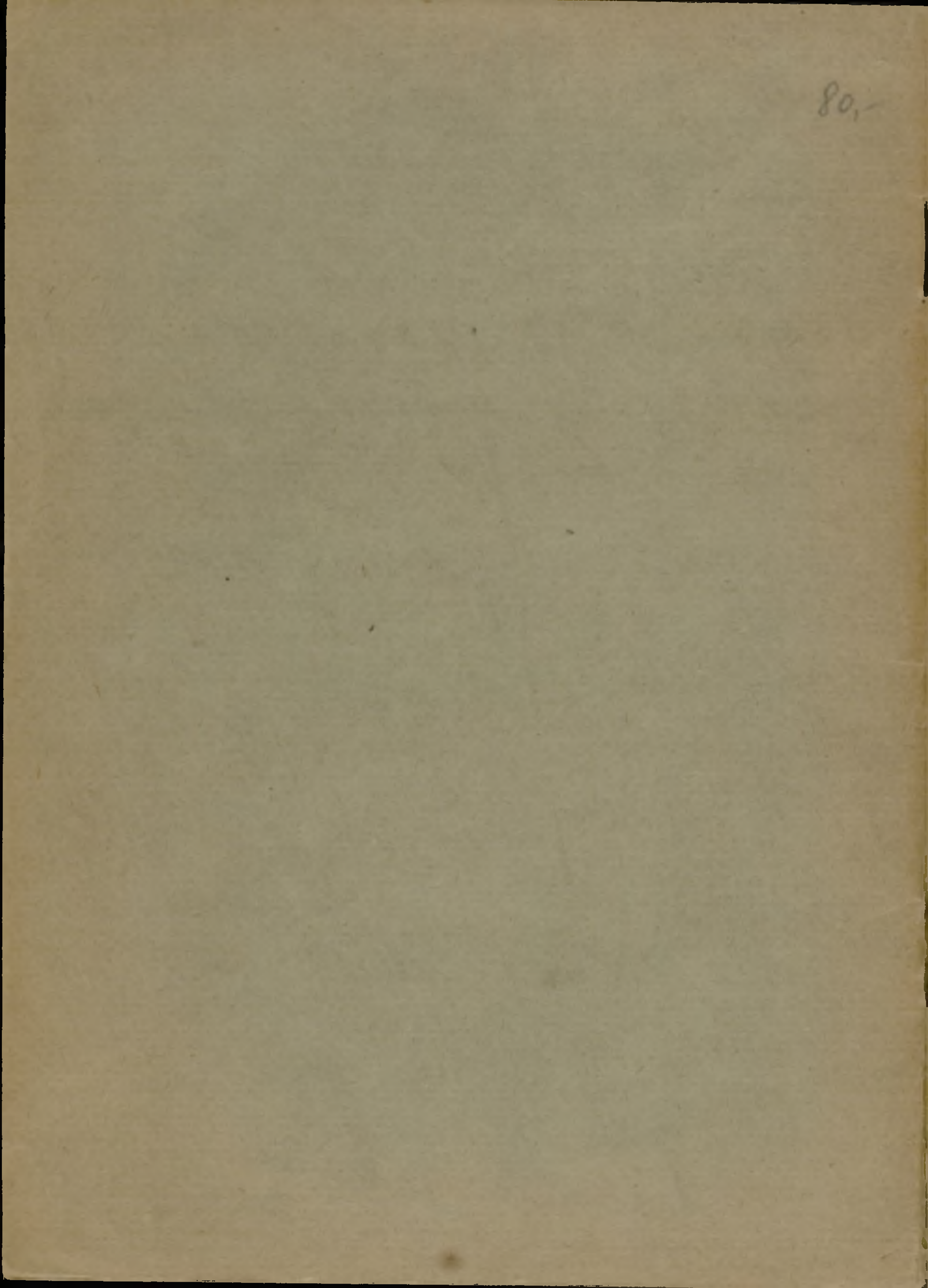
1. Jan Sztolcman. Fizyjologja lotu ptaków, tłum. wykładu Mareya w Collège de France. Wszechświat, VI, 1887. p. 729, 746.
2. — W Podrównikowej Afryce 1905. Niewydany dziennik podróży pani Anny de la Motte Saint-Pierre. Z Francuskiego tłómaczył... Łowiec Polski, VIII, 1906, p. 74, 87, 102, 118, 136, 150, 167, 181, 198, 218, 231, 249, 264, 279, 293, 311, 327, 343, 359, 379; Łowiec Polski, IX, 1907, p. 10, 25, 41.
3. J. S. Karol Lancaster: Sztuka strzelania i polowania. Tłómaczył J. S. Warszawa (?). Nakładem Redakcji „Łowca Polskiego".

STRESZCZENIE.

Autor podaje życiorys i spis prac ś. p. Jana Sztolcmana wicedyrektora Państwowego Muzeum Zoologicznego, zmarłego dn. 29 IV 1928 r.

W języku polskim życiorys zmarłego ukazał się w czasopiśmie „Wszechświat", Serja II, Tom I, № 14, 1928.

80,-